

תוכנית לימוד לסמיכה לרבנות ללא היתר הוראה

"מורנו" להחזיר עטרה ליושנה

סמיכה לרבנות ללא היתר הוראה

מכון גבוה
ללימודי היהדות
ירושלים

דף הרחבות לנושא –

רפואה בשבת ואבות מלאכה נוספים (שיעור 7)

מלאכות הקלוקל

שיעור מספר 72

❖ העמקה ויישוב לשיטת המגן אברהם

המגן אברהם מבאר שלפי רבי שמעון החיוב על גזית שער וציפורניים יהיה רק אם יש לו צורך בשער ובציפורניים. אחרת זו מלאכה שאינה צריכה לגופה. מלבד הדוחק הברור שבהעמדה זו, יישוב השו"ע בדרך זו הוא בעייתי. השו"ע פוסק –

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שמ סעיף א

אסור ליטול שערו או צפרניו, בין ביד בין בכלי, בין לעצמו בין לאחרים, וחייב על שתי שערות; ומלקט לבנות מתוך שחורות, אפילו באחת, חייב

שיעור החיוב על נטילת שערות הוא שתי שערות. ברם, אם מלקט שערות לבנות מתוך שחורות, כלומר – אם מסיר את השערות שאינן רצויות, חייב על נטילת שיערה אחת. אם החיוב הוא על הצורך שיש לגזוז בשערות, מדוע שיהיה הבדל בין נוטל שערות באופן כללי, לבין נוטל שיערה לבנה מתוך שחורות? לכאורה יש רק שתי מסקנות אפשריות –

- א. השו"ע פוסק כרמב"ם, ומחייב על המלאכה, למרות שמטרתה הסרת השער (כפי שמבאר הגר"א).
- ב. השו"ע פוסק כרמב"ן, ומחייב על ייפוי השער. כיצד ניישב את דברי המגן אברהם? הביאור הלכה מציע תירוץ למדני (אך מלשונו נשמע שהוא אינו מרוצה ממנו) –

ביאור הלכה סימן שמ סעיף א *וחייב

אולי יש לתרץ בדוחק דברי המג"א, דכיוון דחשיבא מלאכת גזיזה בזה אפילו בשערה אחת, משום שמתיפה על ידי זה, ממילא חשיב אחר כך צריך לגופה גם כן במה שצריך לשערה זו בלבד

כלומר, החיוב הוא על הגזיזה לצורך השימוש בשער. יש שאלה אחרת – מהו השיעור, הכמות שגזיזתה מחייבת חטאת? כמות משמעותית. שאלתנו הניחה שה"משמעות" צריכה לנבוע מהצורך שיש בשער. החידוש הוא שגם אם המשמעות נובעת מעניין אחר, היא תשלים את הכמות הדרושה למלאכה. במקרה שלנו – הגזיזה נעשית לצורך השימוש בשער (אחרת זו מלאכה שאינה צריכה לגופה). מכיוון שגזיזת שיערה לבנה אחת מתוך השחורות היא משמעותית (אסטטית), הרי שחייב על גזיזת שיערה לבנה אחת מתוך השחורות, אם יש לו צורך בשערה.

מדוע המגן אברהם בוחר להעמיד במצב שנראה לנו כה תמוה? האם בעולמו של המגן אברהם גזיזת ציפורניים לשימוש היה מעשה נפוץ?

כפי שאנו למדים, יש שלוש שיטות ראשונים (מרכזיות) בסוגיה, ובהתאמה, יש שלוש אפשרויות לבאר את דברי השו"ע –

שיטת הרמב"ם – חייב על מלאכה שאינה צריכה לגופה (כך מבאר הגר"א את השו"ע).

שיטת הרמב"ן – חייב על הסרת השער שאין לו צורך בו (כפי שמבאר הביאור הלכה ועוד אחרונים).

שיטת התוספות – שחייב רק אם יש לו צורך בשער (כפי שמבארו המגן אברהם).

כאמור, רוב האחרונים העדיפו שלא להעמיד את השו"ע כרמב"ם, מכיוון שבדרך כלל אינו פוסק הלכה כמותו. מחצית השקל על דברי המגן אברהם הללו מעיר שהבית יוסף אינו מצטט את שיטת הרמב"ן. טענתו היא שהשו"ע נמנע מפסיקת ראשונים שאינם מובאים בבית יוסף. לכן מבחינת המגן אברהם, נותרה שיטת בעלי התוספות בלבד.

❖ **דין נוסף בדברי התוספות והרמב"ן, והנפקא מינה בין סוגי גזירות ציפורניים שמביא הביאור הלכה**

בעלי התוספות מגדירים את גזית הציפורניים כמלאכה שאינה צריכה לגופה. הגדרת מלאכה שאינה צריכה לגופה של בעלי התוספות היא – מטרה שונה במהותה ממטרת המלאכה שנעשתה במשכן. האם במשכן לא הייתה גזיה שנועדה לייפוי העור?

שו"ת הריב"ש סימן שצד

גזיזה היתה במשכן שלא לצורך הצמר והשער, רק לצורך העור כגון בעורות תחשים. ועל כן חייב כל שהוא לצורך גופו אף על פי שאינו צריך לשער. ומלאכה הצריכה לגופה היא

הריב"ש מזכיר לנו – גם במלאכת המשכן היה צורך לייפות את העורות, ולכאורה גזו את השער והצמר בשביל כך!

אם כך, לכאורה לפי הגדרת בעלי התוספות גזית השער בכדי להסירו היא מלאכה הצריכה לגופה, שהרי זו מלאכה שנעשתה לצורך זה במשכן!

הקרן נתנאל מציע שבעלי התוספות חולקים על הריב"ש לגבי המציאות שהייתה בבניית המשכן –

קרן נתנאל מסכת שבת פרק י

הריב"ש ס"י שצ"ד מחייב בגזיזת שער או צפרניים אף על גב דלא צריך להו. דבמשכן היו גוזזין עורות תחשים אף על פי שלא היו צריכין לצמר עכ"ל. ותוספות ממאן בזה דמי יימר שהיו גוזזים עורות תחשים דעורות אלים מאדמים היה מלאכה לגופה דצמרו לתכלת

כפי שלמדנו בשיעור, יתכן ופשוט יותר לבאר את בעלי התוספות כדברי בעל המאור. מדברי בעל המאור עולה שמטרת המלאכה במשכן איננה הקריטריון היחיד. לכאורה ישנו קריטריון נוסף – שהמלאכה תעסוק בחלק הרצוי – באוכל, ולא בפסולת. לפי דבריו, הסרת השערות בכדי שלא יהיו על העור זו מלאכה שאינה צריכה לגופה במהות, מכיוון שהיא עוסקת במה שאינה רצוי ונצרך.

נשוב לדברי הרמב"ן –

חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף קו עמוד א

גוזז ונוטל שערו וצפרניו, בין לתקן גופו ולייפות עצמו

כפי שלמדנו, הרמב"ן אומר שבורר זו מלאכה הצריכה לגופה, מפני שהאוכל היה מעורב בפסולת, ועתה הוא נקי ואכיל יותר. שיפור החלק שנותר זו המלאכה. בהקשר כאן ניסוח הרמב"ן הוא "לתקן גופו ולייפות עצמו". באופן דומה מבאר במיוחס לר"ן –

חידושי הר"ן (מיוחס לו) מסכת שבת דף צד עמוד ב

אף על פי שאינו צריך לגיזה, הואיל והוא צריך לייפות עצמו בגיזה זו, אף בזה חייב משום גוזז, דומיא דגוזז את השלח, שהוא חייב משום גוזז, ואף במקום שאינו צריך לגיזה, אלא שישאר העור בלא שער, כדי שיהא ראוי לעיבוד

שוב, מדובר על שיפור החלק שנותר.

השאלה היא כיצד להתייחס לגזית ציפורניים לצורך טבילה במקווה.

מנהג בנות ישראל לגזח ציפורניים קודם טבילתן, בכדי לוודא שאין בציפורניים ותחתם חציצה.

ביאור הלכה סימן שמ סעיף א ד"ה *וחייב

הנה באשה ששכחה ליטול צפרניים בערב שבת, ואירע ליל טבילתה בשבת בזה מקרי מלאכה שאינה צריכה לגופה, שאין כוונה שלה להתנאות בזה, רק לצורך טבילה

הביאור הלכה מציע שמכיוון שבמקרה זה האישה איננה מתכוונת להתייפות, אלא רק להכשיר את עצמה לטבילה, זו מלאכה שאינה צריכה לגופה, גם לפי הראשונים הללו.

יש בדבריו חידוש מאוד גדול. אמנם הרמב"ן והר"ן ניסחו שהגזיה נעשית "לייפות". אך הר"ן ממשיך ואומר – כדי שיהא ראוי לעיבוד. גם הרמב"ן משווה בין גזיה לבין ברירה. הבורר את הקשקשים מהדג איננו "מייפה" את הדג. הדג אינו נאה יותר. הוא משפר את הדג ביחס למטרתו הנוכחית – אחרי הניקוי, הוא אכיל יותר. באותו האופן, גוף האישה מוכן לטבילה אחרי הגזיה. מבחינה זו, היא תיקנה את גופה (לצורך הנוכחי, גם אם לא הייתה לה כוונה אסתטית).

נחדד את העניין מבחינה עיונית –

לפי בעלי התוספות, גזיה נחשבת צריכה לגופה רק אם יש צורך בשער והציפריים. חידושו המרכזי של הרמב"ן הוא שהסרת דבר שאין בו צורך זו מלאכה הצריכה לגופה. מדוע האדם בוחר להסיר משהו? יתכנו לזה מטרות רבות – מטרה אסתטית, מטרה פרקטית, וכו'. הביאור הלכה מדייק מלשון הרמב"ן שכוונתו היא להסרה למטרה אסתטית בלבד. כל מטרה אחרת איננה כלולה בזה. הוא מדייק זאת מלשון "ייפוי" שהרמב"ן משתמש בו. לאור זאת, אדם שגזח את ציפורניו מפני מתארכות ומציקות לו, אך אין בכך מטרה אסתטית – לא יהיה בזה מלאכה הצריכה לגופה, גם לשיטת הרמב"ן! כאמור, דבריו מחדשים מאוד. בלשון הראשונים במקומות רבים, "ייפוי" איננו בהכרח אסתטי, אלא שימוש אחר למושג "שיפור". לאור זאת, כל שיפור כלול בזה. גם הסרה שאיננה למטרה אסתטית תיחשב מלאכה הצריכה לגופה.

❖ הסברים שרש"י מודה לרמב"ם

הביאור הלכה מציע פירוש אחר לדברי רש"י.

ביאור הלכה סימן שמ סעיף יז *ולא

נשאר לנו לבאר סברת רש"י בדף מ"ח, דכתב דפותח בית הצואר בשבת חיובו הוא משום מכה בפטיש, דמשוי ליה מנא, ולמה לא כתב משום קורע על מנת לתקן? ונ"ל דסברתו הוא דלא שייך שם קורע כי אם כשהוא מקלקל בעת הפעולה, אלא שהוא מכוון בשביל איזה תיקון, וכעין שהיה במשכן, שיריעה שנפלה בה דרנא קורעין בה ותופרין אותה, שהקריעה מקלקלת את היריעה ביותר, אלא שעל ידי זה יוכל אחר כך לתפרה

כלומר, רש"י אינו בהכרח סובר כבעלי התוספות. יתכן ומלאכת קריעה תיחשב "צריכה לגופה" גם אם היא נעשית למטרה שונה מהמטרה לה היא הייתה מיועדת במשכן. אך מבנה המלאכה צריך להישמר. המלאכה צריכה להיות מלאכה הנעשית לצורך קלקול הנעשה לצורך מטרה עתידית. כאשר הקריעה היא עצמה התיקון, לא יהיה בכך מלאכת קורע, אלא תיקון כלי. אותם הדברים ייאמרו לגבי קריעת נייר (המובא בהמשך השיעור). הקריעה עצמה מכינה את הכלי לשימוש, זו איננה קריעה מקלקלת עם תיקון עתיד. מה שצריכים לחדד הוא מה רש"י יבאר בקורע על מתו, שם אין מטרת תיקון עתיד. אך אין בכך קושיה. הקריעה היא ודאי קלקול, אלא שהאדם מרוצה מהקלקול מסיבה אחרת. כלומר – אין בהכרח דרישה שאחרי הקלקול יבוא תיקון. הדרישה היא שהקריעה תהיה קלקול, שיש בו צורך – צורך של תיקון עתיד מוצלח יותר, או תיקון של קיום חובת הקריעה.

❖ פירושו של ר"ת לסוגיית פתח בית הצואר

תלמוד בבלי מסכת שבת דף מח עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: הפותח בית הצואר בשבת חייב חטאת. מתקיף לה רב כהנא: מה בין זה למגופת חבית? אמר ליה רבא: זה - חיבור, וזה - אינו חיבור

רש"י מסכת שבת דף מח עמוד א

הפותח בית הצואר - של חלוק לכתחילה חייב חטאת - דהשתא קמשוי ליה מנא, וחייב משום מכה בפטיש, והיינו גמר מלאכה מה בין זה למגופת חבית - דתניא בפרק חבית שנשברה (שבת קמו, א): מביא אדם חבית ומתיז את ראשה בסייף, ומניחה לפני האורחים מגופה - אינה מן החבית עצמו, ואף על פי שדבוקה בו - אינו חשוב חיבור, שהרי לינטל עומדת, אבל הבגד כשנארג - כולו חבור

מדברי רש"י עולה שמכיוון שהחוטם הארוגים בבגד הם אורגניים לבגד, אסור לחתוך אותם, לעומת מגופת חבית, המחוברת לחבית היא חיצונית. מספר קושיות קשות על דברי רש"י, אך המרכזית שבהם לענייננו היא – לכאורה אין שום השוואה בין חבית, שהייתה כלי ולאחר מכן חיברו לה מכסה, לבין האריג שמעולם לא היה בגד, ופתיחת בית הצואר הופכת אותו לבגד לראשונה!

חידושי הריטב"א מסכת מכות דף ג עמוד ב

והנכון כמו שפירש ר"ת ז"ל דהא דרב לאו בפותח פתח חדש לגמרי אלא שכבר נפתח בחול אלא שסגרו אותו על ידי תפירת חוט או בגד באמצעותו, כדרך שעושין מכבסי בגדים או כמו שהיו רגילות הנשים לעשות בספרד, ופתח בשבת אותו חוט או אותו בגד שהיה שם, חייב חטאת משום גמר כלי. ופריך רב כהנא: ומאי שנא ממגופת חבית, שמותר לפתחה, וכדתניא התם: אין נוקבין במגופה, דברי רבי יהודה, וחכמים מתירין, וקיימא לן כרבנן... ופריך: זה של בית הצוואר חיבור, דתפירת החוט או הבגד שבאמצעותו חיבור גמור הוא לעניין כלאיים ולכל דבר, וזה של מגופה אינו חיבור, וכפתוחה ועומדת היא, ולהכי שרי לכתחילה נמי

כלומר, הדיון איננו בהכרח על פתח צוואר שמעולם לא נפתח. החידוש (לחומרה) הוא שגם אם הוא נפתח פעם, אם סגרו אותו שנית, פתיחתו היא תיקונו. על כך בהחלט קשה ממגופה – במה זה שונה ממגופה פתוחה שסגרו? תשובה: הבדים נחשבים מחוברים, מבחינת הלכות נוספות. לעומת זאת, אין משמעות למגופה שעל החבית. החיבור שלה נחשב אקראי, ולכן אין איסור לפתוח אותו. מדברי ר"ת יוצאת חומרה משמעותית. לפי רש"י, לכאורה האיסור של פתיחת בית הצוואר רלוונטי רק בפעם הראשונה שפותח אותו. לפי ר"ת, אם מסיבה כלשהי (בשביל כביסה, או מכל סיבה אחרת) בחרו לחבר את הפתח שוב, ישוב האיסור, ויהיה אסור לפתחו שנית בשבת. כך פוסק הרמ"א –

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיז עעיף ג

מתירין בית הצוואר מקשר שקשרו כובס, שאינו קשר של קיימא; אבל אין פותחין אותו מחדש, דמתקן מנא הוא הגה: אפילו כבר נפתח. רק שחזר האומן וקשרו או תפרו ציוד כדרך שהאומנים עושין: ולכן אסור לנתק או לחתוך זוג של מנעלים התפורים יחד כדרך שאומנים עושין. אף על גב דהתפירה אינה של קיימא. דאין חילוק בתפירה בין של קיימא לאינה של קיימא. ויש מתירין בתפירה שאינה של קיימא. ואין להתיר בפני עס הארץ

החזון איש מגביל את האיסור, תוך הקבלתו לדין פתיחת החבית, ודיונונו על מלאכות הקלוקל –

חזון איש חלק אורח חיים סימן נב אות יז

עיקרא דמילתא דניתוק הבגד דרך השחתה מותר, כמו ששובר חבית ליטול הגרוגרות וכמו שקורעים עור שעל פי החבית. וכיוון שאין כוונתו עכשיו רק כדי ללבשו, אין על זה שם סותר... הלכך, כל שעיקר תשמישו להתיר הקשר, והרי החלוק נגמרה מלאכתו, ואם טורח לו להתיר, ומנתק, הוה כשובר החבית. אבל אם תפרו האומן או קשרו באופן שעומד לחתכו ולא להתירו לעולם, חשיב כלא נגמרה מלאכתו, וכשפותחו הוי גמר מלאכתו

❖ ראיות הביאור הלכה לכך שמלאכת קורע היא רק אם כל צידי הקרע משתפרים

כמובן שקריעה, בהגדרתה, מנתקת בין (לפחות) שני דברים או שני צדדים של חפץ. השאלה היא אם הקריעה מתייחסת לשני הצדדים, או שהיא מתייחסת לצד אחד בלבד. כאשר אלישע ראה את אליהו הנביא נלקח בסערה השמימה, הוא קרע את בגדיו –

מלכים ב פרק ב פסוק יב

וַאֲלִישֶׁע רֹאֵה וְהוּא מְצַעֵק אֶבְי אֶבְי רָכַב יִשְׂרָאֵל וּפְרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֵק בְּבִגְדָיו וַיִּקְרַעם לְשָׁנַיִם קָרְעִים:

בפסוק נאמר שאלישע קרע את הבגד לשני קרעים. לכאורה ניתן לדייק מכאן את היפך דברי הביאור הלכה – קרע סתם מתייחס רק לצד אחד. לכן מודגש שאלישע קרע לשני קרעים. אך בדיון על הלכות קריעה על המת נאמר כך –

תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף כב עמוד ב

אמר רבי אבהו: מאי טעמא דרבי יהודה - דכתיב ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים, ממשמע שנאמר ויקרעם איני יודע שהן לשנים? אלא: שנראין קרועים כשנים

כלומר, מובן מאליו שהקרע מתייחס לשני הצדדים. לכן הגמרא שואלת – מדוע ראה הנביא צורך להבהיר שהקרע הנידון נקרע "לשנים קרעים"? מן הדברים עולה שזו ההבנה הפשוטה של מושג הקריעה לשניים. על סמך הבנה זו, מבאר הביאור הלכה את דברי הירושלמי. בירושלמי מבארים את ההבדלים בין אבות המלאכה הנשמעים דומים. בהבחנתם בין הקורע ובין המחתיך נאמר כך –

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ז הלכה ב

קריעה בבגדים באמצע. וחיתוך בעורות מן הצד

הביאור הלכה מבאר – "באמצע" – כלומר – תוך התייחסות לשני הצדדים. "מן הצד" – תוך תשומת לב לאחד מצדי הקרע.

❖ **האם עדיף לקרוע על החלק המוכן לכך, או דווקא על הנייר השלם?**

אם אדם קורע נייר טואלט על הקו המנוקב, ובטעות החיתוך יוצא לא ישר, אלא יוצאת חתיכת נייר קצת גדולה יותר, האם האדם ישוב ויתקן וישר את החיתוך, בכדי שיהיה על הקו? מסתבר שלא. אדם שיעשה זאת ייחשב תמהוני.

כפי שלמדנו בשיעור, לאור זאת ברור שהחיתוך על הנקבים איננו כלול במלאכת מחתך. ברם, ניתן להעלות שיקול הפוך – יתכן ויש יתרון בחיתוך על הנקבים בדווקא! לא נעמיק בסוגיה, אך נקבל את העיקרון –

תלמוד בבלי מסכת שבת דף צד עמוד ב

תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: צפורן שפירש רובה, וציצין שפרשו רובן ביד - מותר, בכלי - פטור אבל אסור. לא פירשו רובן, ביד - פטור אבל אסור, בכלי - חייב חטאת. אמר רב יהודה: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: והוא שפרשו כלפי מעלה, ומצערות אותו

מן הדברים משמע כך – אם הציפורן מחוברת – אסור לנתק אותה. אם יעשה זאת בכלי, יהיה בכך איסור דאורייתא. ללא כלי יהיה בכך איסור דרבנן.

במידה והציפורן פרשה ברובה – יהיה בכך לכל היותר איסור דרבנן. במידה ופרשה רובה, והיא מצערת אותו – מותר לנתק אותה ללא כלי.

מן הדברים עולה שאם החיבור רופף, אין בנייתוק איסור תורה. האם יש ללמוד מכך עדיפות לחתוך את נייר הטואלט על החלק המנוקב? רש"י על הסוגיה מבאר –

רש"י מסכת שבת דף צד עמוד ב

שפירשו רובן - קרובין לינתק

משמע מכך שהדיון איננו מתמטי, ובוחן בדיוק כמה אחזים מהנייר כבר נחתכו. הטעם שאין איסור תורה בחיתוך הציפורניים שפרשו ברובן הוא מפני שהן קרובות להתנתק מאליהן.

שו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן קסד אות ז

וסבור הייתי לומר, דאם יש לפניו עיגול נייר (פערפאריט בלע"ז) שכל חתיכת נייר כבר מחותך ברוב רחבו, ומעורה רק בקצוות ומעט גם באמצע, אבל יותר מהרוב כבר נחתך, דזה הוי כמו ציפורן שפירש רובה וציצין שפירשו רובן, דמבואר בשבת צ"ד ב' דאפי' בכלי פטור אבל אסור, והכא נמי כיון דפירשו רובן אינו אסור רק משום שבות, ולפי זה יצטרך לדקדק ליטול מהנייר רק במקום שכבר חתוך - אבל התבוננתי שזה טעות, שרש"י ור"ן שם פירשו שקרובין לינתק אבל נידון דידן אןן סהדי אף שנחתך ברובו לא עביד לינתק ... ופשיטא דפשיטא דלענן שבת לא שייך לומר כל העומד ליחתך כחתוך דמי

גם לציץ אליעזר הציעו שעדיף לחתוך על מקום הנקבים, והוא דוחה את הדברים –

שו"ת ציץ אליעזר חלק יא סימן ל אות ז

ומה שכת"ר מוסיף בסוף דבריו עוד נימוק להקל בזה וכותב וז"ל: ומכל שכן לפי הידוע שנייר זה הוא כבר מובדל ומופרש על ידי הנקבים ורק חבור מדולדל הוא מחובר עדין שודאי דינו כאילו כבר מובדל והו"ל כאילו נעקר כולו ואין חשש בו כלל עכ"ל.

לדעתי גם נימוק זה מפליא ביותר, דראשית הרבה והרבה מניר זה אינו נבדל כ"כ בקלות אפילו במקום הנקבים ואפילו המיעוט שבהם שכן נבדלים בקלות, מה לי בכך סוף סוף מחוברים המה זה לזה, ואין שיעור לחוזק החיבור, ועל אחת כמה שבדאי לא שייך לומר כגון זה כל העומד לחתוך

❖ **ראיית הביאור הלכה שרוב הראשונים סוברים כרמב"ן**

בשונה ממלאכת זורע, שבהכרח עיקר ייעודה הוא שיפור הצמח, וחורש, שעיקר ייעודה הוא שיפור הקרקע, הרמב"ם מחדש שביחס למלאכת גזוז, עיקר הייעוד אינו בהכרח השגת הצמר.

הביאור הלכה אומר כך – בדברי הרמב"ם, הפוסק כרבי יהודה, ומחייב על מלאכה שאינה צריכה לגופה, אין חידוש בכך שמחייב על גזית ציפורניים, למרות שאין צורך בציפורניים. אך לפי כל הראשונים הפוסקים כרבי שמעון, ומחייבים על גזית ציפורניים, בהכרח עולה שסוברים כדברי הרמב"ן (יש לציין שהביאור הלכה מתחיל מדברי הר"ן, המצטט את דברי הרמב"ן, וחוזר ומראה שכל הראשונים סוברים כר"ן, כולל הרמב"ן. אך כמובן שהרמב"ן, הסבא-רבה הרוחני של הר"ן, הוא אבי השיטה) –

ביאור הלכה סימן שמ סעיף א ד"ה *וחייב

והנה השתא שבררנו דסוגיא זו דשבת צ"ד ע"ב על כרחך מיירי בשאינו צריך להשער והצפרנים, על כן אנו מוכרחין לומר מעוד כמה גדולי הראשונים דסבירא להו גם כן כדעת הריב"ש הר"ן והרמב"ן הנ"ל, הלא המה הר"ח והסמ"ג והרא"ש ונבארם אחד לאחד. הר"ח, דהוא בעצמו פסק כרבי שמעון, והוא גם כן פסק בענייננו בהדיא דבכלי חייב חטאת, וגם הרמב"ן הביא בפרק כל כתבי והוכיח שהרי"ף פוסק כרבי שמעון, והכא הרי"ף בעצמו העתיק כל הסוגיא דציצין וצפורן, וגם הרא"ש והסמ"ג דהם הסכימו בהדיא דהלכה כר"ש דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, ואפילו הכי העתיקו שניהם כל הסוגיא דציצין וצפורן, ודמלקט שחורות מתוך לבנות דיש בהן חיוב חטאת, על כרחנו אנו צריכין לומר דכל אלו הפוסקים סוברים כרמב"ן הר"ן וריב"ש הנ"ל, דזה מקרי צורך גופן, ולפיכך סתם השו"ע להלכה כן